

See dokument on EVS-i poolt loodud eelvaade

**TERAVILJASAADUSED**

**Fraktsioonilise koostise, lisandite, jämeduse ja tangu kvaliteetse tuuma määramine**

**Cereal products**

**Sieve analysis of fractions, determination of admixture content, particle size and sound kernels in groats**

## EESTI STANDARDI EESSÕNA

See Eesti standard on

- standardi EVS 730:1997 uustöötlus;
- jõustunud sellekohase teate avaldamisega EVS Teataja 2016. aasta oktoobrikuu numbris.

Standardi koostamise ettepaneku on esitanud tehniline komitee EVS/TK 1 „Toit“, standardi koostamist on korraldanud Eesti Standardikeskus ning rahastanud Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium.

Standardi on koostanud Põllumajandusuuringute Keskuse töörühm, töörühma juhiks oli Natalja Kõots. Standardi on heaks kiitnud EVS/TK 1.

Standard on ette nähtud juhendumiseks kõigile teraviljasaaduste käitlemisega tegelevatele ettevõtetele.

Standardi koostamisel on lähtutud kirjanduse loetelus toodud standarditest ja muudest dokumentidest.

Standardi uustöötluses on tehtud järgmised muudatused:

- normiviidete loetelu on kaasajastatud;
- terminid on esitatud ka inglise keeles ja sisse on viidud parandused nende määratlustesse;
- kahjulike lisandite loetelu on tekstis esitatud ka ladina keeles;
- tekstis on sõnad „laboratoorsete sõelte komplekt“ asendatud sõnadega „katsesõelade komplekt“, sõnad „keskmine proov“ asendatud sõnadega „laboratoorne proov“, sõna „kaalutis“ asendatud sõnaga „katsekogus“, sõna „määramistulemused“ asendatud sõnaga „katsetulemused“ ning lisatud on uus peatükk „Kirjandus“;
- standardist on välja jäetud riisitang, kuna lisandite määramist riisitangus käsitleb standard EVS-ISO 7301:2011, ning osaliselt koorimata odratuuma vabatahtlik kaaliumpermanganaadiga töötlemise meetod;
- tekstis on parandatud ja täiendatud teraviljasaaduste loetelu, peatükki „Proovivõtt ja katsekoguste suurused“ ja lisa A-d ning on lisatud uus lisa B.

Standardi mõni osa või mõni standardis kirjeldatud lahendus võib olla patendiõiguse subjekt. EVS ei vastuta sellis(t)e patendiõigus(t)e väljaselgitamise eest.

Tagasisidet standardi sisu kohta on võimalik edastada, kasutades EVS-i veebilehel asuvat tagasiside vormi või saates e-kirja meiliaadressile [standardiosakond@evs.ee](mailto:standardiosakond@evs.ee).

ICS 67.060

### Standardite reprodutseerimise ja levitamise õigus kuulub Eesti Standardikeskusele

Andmete paljundamine, taastekitamine, kopeerimine, salvestamine elektroonsesse süsteemi või edastamine ükskõik millises vormis või millisel teel ilma Eesti Standardikeskuse kirjaliku loata on keelatud.

Kui Teil on küsimusi standardite autorikaitse kohta, võtke palun ühendust Eesti Standardikeskusega: Aru 10, 10317 Tallinn, Eesti; koduleht [www.evs.ee](http://www.evs.ee); telefon 605 5050; e-post [info@evs.ee](mailto:info@evs.ee)

**SISUKORD**

1	KÄSITLUSALA .....	4
2	NORMIVIITED .....	4
3	TERMINID JA MÄÄRATLUSED .....	4
4	SEADMED.....	5
5	PROOVIVÕTT JA KATSEKOGUSTE SUURUSED .....	6
6	KATSE KÄIK.....	7
7	TULEMUSTE VÄLJENDAMINE.....	8
8	KATSEPROTOKOLL.....	11
	Lisa A (teatmelisa) Osaliselt koorimata odratuuma sisalduse arvutamise näide .....	12
	Lisa B (teatmelisa) Toksiliste seemnete ja kahjulike lisandite loetelu .....	13
	Kirjandus.....	15

## 1 KÄSITLUSALA

Selles Eesti standardis kirjeldatakse jahu ja tangainete (sh lihvitud hernes) jämeduse ning tangainetes leiduvate lisandite ja kvaliteetse tuuma määramist.

MÄRKUS Lisandite määramist riisitangus käsitleb standard EVS-ISO 7301:2011 „Riis. Tehnilised tingimused“.

## 2 NORMIVIITED

Alljärgnevalt loetletud dokumendid, mille kohta on standardis esitatud normiviited, on kas tervenisti või osaliselt vajalikud selle standardi rakendamiseks. Dateeritud viidete korral kehtib üksnes viidatud väljaanne. Dateerimata viidete korral kehtib viidatud dokumendi uusim väljaanne koos võimalike muudatustega.

EVS-EN ISO 712:2010. Teravili ja teraviljatooted. Niiskusesisalduse määramine. Referentsmeetod

EVS-EN ISO 24333:2010. Teraviljad ja teraviljatooted. Proovide võtmine

## 3 TERMINID JA MÄÄRATLUSED

Standardi rakendamisel kasutatakse alljärgnevalt esitatud termineid ja määratlusi.

### 3.1

#### **jahu jämedus** (*flour particle size (granularity)*)

jahvatusjämeduse aste, s.o protsentides väljendatud suhteline osa proovi massist, mis sõelaanalüüsil jääb kontrollsõelale, mille silma suurus on toodud vastava tooteliigi normdokumendis (standardis või tehnilise kirjelduse nõudes)

### 3.2

#### **tangainete jämedus (teralisus)** (*groats kernel size (granularity)*)

purustatud või tervete tangude jämedusaste, s.o protsentides väljendatud suhteline osa proovi massist, mis sõelaanalüüsil jääb kontrollsõelale, mille silma suurus on toodud vastava tooteliigi normdokumendis (standardis või tehnilise kirjelduse nõudes)

### 3.3

#### **lisandid tangainetes** (*admixture in groats*)

prügilisand, õiekestad, katkised tuumad, jääkjahu, riknenud tuumad, koorimata terad, osaliselt koorimata odratuumad, kahjurite kahjustatud seemned, kahjulik (vt MÄRKUS 1 ja MÄRKUS 2) ja mineraallisand

MÄRKUS 1 Need hõlmavad mürgiseid ja mittemürgiseid seemneid. Mürgised seemned on inimestele toiduks ja loomadele söödaks kõlbmatud seemned (toksilised). Sellesse rühma kuuluvad ka seemned, mis takistavad või raskendavad teraviljade puhastamist ja jahvatamist, ning seemned, mis mõjutavad teraviljatoodete kvaliteeti.

MÄRKUS 2 Teatud juhtudel võib vajalikuks osutada mürgiste ja mittemürgiste seemnete eristamine. Mürgiste seemnete ja kahjulike lisandite ülevaatlik nimekiri on toodud lisa B (vt tabel B.1) ja standardi EVS-ISO 7970:2014 [7] lisa A.

MÄRKUS 3 Lisandite täpsem nimekiri ja iseloomustus on välja toodud teraviljasaaduste normdokumentides (standardis või tehnilise kirjelduse nõudes).

### 3.4

#### **prügilisand** (*extraneous matter*)

orgaaniline lisand (ohted, sõklad jms), mineraallisand, kahjulik lisand, umbrohtude seemned ja töötlemata võõrterad